

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . . . 8 korona.
Fél évre 4
Negyed évre 2
Külföldre egész évre 12
Papok, tanítók, gazdasági egyleti tagok-
és közs. előjárónak egész évre 6 kor., a
tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegy-
zőknek 5 kor.
— Egy példány ára 16 fillér. —
Megjelen hetenkint egyszer:
vasárnap.

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HÉTILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-
EGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

HIRDETÉSI DIJAK:

Hivatalos hirdetések 100 szög minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhír-
detések □ em-ként 6 fillér, többszöri köz-
lésnél 4 fillért közöltenek.
Nyílt-tér sora 1 kor. Hirdetés és nyílt-tér
díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BETEGH PÁL könyvkereskedése,
könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kos-
suth-utca), hova minden e lapot érdeklő
közlemények, előfizetések és hirdetések
intézendők.
— Kéziratok nem adatnak vissza. —

Az Erzsébet-Ház.

Erzsébet magyar királyné emléke emelte Etéd
közbirtokossága.
Megítél a világ, hogy a falumat dícsérem. De
én nem bánom. Nyugtot ad az a tudat, hogy
nem kért engem senki erre, nem unszoltak. hogy
ezéget állítsak neve fölé; de lelkemnek jól esik,
ha vadvirágos réteim mulathat, gyönyörűség nekem,
ha ajkam derek lakóiról beszélhet, velük
foglakozhat s elmondhatja: mily jók, nemesek
és hazafias gondolkodásuk.
Hiszen, ha a madárnak csattogva szabad
hirdetni erdő, mező, liget, berek szépségét;
miért lenne tölem földi gyarlóság, ha sze-
mebe mondom a világnak, hogy a tiszta er-
köles, munkásság és honfitui erény időtlen idők
óta legszebb ékessége Etédnek.
Népe nyomon követte mindig a haladás és
felvilágosodás zászlóját; tanult, ahol csak lehet-
tett s a nagyművű és fárasztó munkától szaba-
don maradt percz ritkán repült el föltötte hiába.
Hogy elméjét művelhesse, megismerkedhessék
saját nemzete életével, a világ folyásával: már
évtizedek óta olvasókört alapított, a hol számos
hírlap és folyóirat áll a tagok rendelkezésére.
Dalárdája a megye e fajta egyesületi közt egyik
legrégibb s eredményes működése csak díszére
vált és — hiszem — fog valni ezután is a köz-
ségnek Legifjabb egyesülete a műkedvelők társu-
lata, amely néhány évi fennállása óta szintén
megbecsülendő hatással volt különösen az ifju-
ságra. Mert egy-egy kiváló irodalmi munka meg-
ismerése gyönyörűséggel töltötte el lelkét, gon-
dolkozását kiragadta a poros légkörből s a ma-
gasba emelte; idejét pedig elvonta a korsmai
tívornyától.
S hogy emez egyesületek ne vándoroljanak
hajléktalanul ide-oda, hanem állandó fedél alá
jussanak, — dícsérendő lelkesedéssel — egy-
hangulag elhatározta a közbirtokosság, hogy egy
kiszárolag közművelődési céllal szolgáló épületet
emel, mely magába fogadjon valamennyi ilyen
irányú intézményt.
Az építkezés megkezdésének idején jött a
lesújtó gyászhir, hogy Erzsébet királyné, a ma-

gyarok nagyszasszonya meghalt, életét gyilkos kéz
kioltotta

A község képviselő testülete a nemzetet ért
mérhetlen csapás fölött, benső részvétének kül-
sőség is kifejezést adandó, határozatilag kimondta,
hogy az új épület Erzsébet-Ház, a körü-
löttele fekvő tér pedig Erzsébet-Tér nevet nyerjen.

A megdicsőült királyné iránti mélyesleges sze-
relet és soha el nem muló hála indította őket
erre. Nem felelték el, hogy a baldokló nemzet
koporsójáról a szemfedőül ráterített harci lobo-
gót ő segített leemelni; nem felelték el zokog-
va mondott szavait: „Ha a császár dolga ros-
szul megy Olaszországban, az fáj; de ha Ma-
gyarországon rosszul megy, az
megöl!” emlékübe vésődött a haza bőlese
ravatalánál térdeplő és imádkozó Erzsébet.

És én meghajlok, kalapot emelek e tény
előtt! Mert mindezek között legszebb, legneme-
sebb erény a kegyelet! Mert annak áldozni, aki
már éretünk semmit sem tehet, kitől többé nincs
mit várunk, nincs mit remélnünk, csak a tisz-
telet és hála készit iránta emlékeztésre: igaz szív
és nemes lélek tulajdonsága.

A már készen álló Erzsébet-Házat Szent
István napján avatja fel a község és nagy ün-
nepések közt adja át magasztos rendeltetésé-
nek, hogy tűzhelye legyen a szellemi emléke-
désnek, csarnoka a szépnak.

Ha majd a harangok zúgnak s az Isten
házában fölkiáltanak a hajlékukról hallod az
érettel elszálló imát; ha majd az ünnep ékes
szavu szónoka hirdeti előtte a haza és király
iránti szeretetet, hűséget: én édes székyei testvé-
rem, aki öreg és elmulandó vagy, büszkén, ön-
érzettel tekinthetsz vissza pályafutásodra, mert
hivatalosod betöltöd; aki fiatal vagy és remény-
teljes, kinek előtte áll a pálya, a küzdés, fátyla-
ng legyen előttem apáid nemes példája, mely
megvilágítsa élmédet, ha jóra törsz; porrá éges-
sen, ha rosszat akarsz! . . .
Ad multos annos!

Gagyhy Dénes.

Világnapló.

Hogy a felsőmagyarországi panszlavisztikus moz-
galmak mennyire terjedtek mutatja azon körülmény,
hogy a mozzalom már a király közevben környezeté-
ben is érdeklődést keltett, különösen azért, mivel rab-
lasi eszközökkel folytatják az izgatást s az Amerikába
kivándorolt gör. kath. magyaroknak a görög keleti val-
lásra való áttérítésében nyer kifejezést. Ennek ellen-
súlyozására elhatározta a kultuszminiszter, hogy Ame-
rikában gör. kath. magyar vikariátust állít fel, mely
állásra Nepák Jenő eperjesi gör. kath. teológiai tanár
van kizemelve s egyúttal ott magyar segítő egyesüle-
tek is alakítottak. — Legközelebb Oroszország fogja
a szerb hadsereget egységesen fölfegyverezni és pedig
ingyen. Ugyanis Leontjev belgrádi katonai megbízott
kormányának tett jelentésében indítványozta, hogy
Oroszország a használaton kívül helyezett Berdán-
puskákhoz 700,000 darabot és a municióból 77 millió
töltést ajándékozzon Szerbiának. Katonai körökben re-
méli, hogy Oroszország Leontjev indítványát elfogadja.
— Az Orosz—Lengyelország felé irányuló német ki-
vándorlás aggasztja Oroszországot ezidőszent, amelyet
az orosz sajtó Németországnak békés hódító politikájául
tud be s ennek megállítására mellett harcol. A lengyel
királyság tiz kormányzóságában a bevándorolt német
telepések száma százezrekre rug, kik rövid idő alatt
13,529 kisebb-nagyobb földbirtokot vásároltak négyszáz-
tizenöt millió rubel értékben. Waldersee gróf, a kínai
nemzetközi csapatok főparancsnoka a Gera-hajón haza-
érkezett Kínából és Hamlurgban szállott partra. A
fogadtatásra rendezendő voltfényes ünnepek Frigyes
császárné halála alkalmából ugyan elmaradtak,
mindazonáltal imponáns volt Waldersee fogadtatása
Hamburg városa részéről. A német császár a pour le
merite rendet adományozta neki s egyúttal elrendelte,
hogy a 9. tábori tüzérezred zenéje a Waldersee nevet
viselje. — Érdekes tudni, hogy ezidőszent a német
császári korona viselője az Arpdházi királyok leszármazottja.
Mihalovics István a német császár genealógiai
leszármazását összeállította s azt II. Endre magyar
királyig viszi fel. E szerint II. Endre ükunokája, Henne-
berg Erzsébet, Hohenzollern János nürnbergi vágróf-
hoz ment nőül, kinek II. Vilmos császár fiágon egyenes
leszármazottja. — Beváltotta az angol kormány abbéli
fenyegetését, hogy továbbra a lurokat hadviselő felek-
nek el nem ismeri. Kitchener e hó 7-én promaná-
ziót intézett a burkokhoz, melyben már fégyveres ban-
dák vezetőinek nevezi a hős bur vezéreket s felszólítja
a hadakozókat, hogy magukat szeptember hó 15-ikéig
megadják. Aki ezt nem cselekszi az Dél-Afrikából örökre
száműzetik s vagyona elkoboztatik. — Nagy halottja
van Olaszországnak. Francesco Crispi volt olasz minisz-

terelnök vasárnap elhalt Nápolyban. Szeicziliában, Ribera
spanyol eredetű kis városban született 1819. október
hó 4-én s így közel 82 évet élt. Pályafutása mozgal-
mas és nem ritkán kalandozó volt s mig erkölcs dolgá-
ban sem kényes, sem válogatos nem volt, addig politikai
genialitása a forradalmárból az olaszok Bismarkjává
jává emelte, de erkölcsi hibái magas polczáról leszo-
ritották. Olaszország osztatlan gyásza veszi körül a
nagy politikus ravatalát. — Hiányos lenne a hét króni-
kája, ha meg nem említenék báró Fejérvári Géza
tábornagy, honvédelmi miniszter 50 éves katonai
jubileumát, mely országos ünnepek keretében folyt
le Budapesten.
Kronikás.

A vármegye egy havi közigazgatása.

— Augusztus 15.
Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága aug.
havi rendes ülést, f. hó 14-én a vármegyeház kis ta-
nácstermében tartotta meg.
Elnökölt: Kishalmágyi Hollak Arthur főispán, a
jegyzőkönvet vezette: Ádám Albert tb. főjegyző.
A szabadságon levő állspánt helyettesítő főjegyző,
valamint az építészeti hivatali főnök és a közigazdasági
előadó havi jelentései, azon megdöbentéleg szomorú
esetet tartak előnkbe, mit a hosszas esőzések folytán
keletkezett árvizek, az egész megye területén levő utak,
műtárgyak és gazdasági terményekben okoztak. A szen-
vedett károk pillanatnyi enyhítése czéljából a követ-
kező feliratok intézése határozatott el:
a) a pénzügyminiszter urhoz az adóvégrehajtások
megszüntetésére;
b) kereskedelemügyi miniszter urhoz a „hagyási-
törvényhatóság utnak a közigazgatási bejárás elmarad-
tával inség munka czimén való azonnali kiépítésének
engedélyezése s e czélra 44.000 koronának kiutalvá-
nyozása;
c) földmívelésügyi miniszter urhoz, rendkívüli fa
kihasználatok engedélyezése tárgyában.
Felemlítésre méltó még a közigazdasági elődó-
nak a sz. kereszturni járás községeiben levő faiskolák
elhanyagolt állapotát ismertető jelentése.
A mulasztások szigorú megtorlása, valamint a
faiskolák rendezése körül érdemeket szerezett községi
tanítók kitüntetésére iránt tett közigazdasági előadói ja-
vaslat, határozattá emeltetett.
A többi szakelőadók havi jelentéseiben felemlít-
ésre méltó eset elő nem fordulván, tudomásul vétettek.
Ezeket kivül a 83 pontból álló tárgyszeresztet
egyesek kerése, magányügyekben beadott felhívások,
behajthatatlan adók törlése s illetékhátralékokért a fe-
lelősség kimondása iránti előterjesztések egészítetlek
ki, miknek elintézése déli 12 óráig befejezést nyert.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRGYAJA.

Hozzád.

(A „Székely-Udvarhely” eredeti tárgyaja.)
Édes . . . szeretlek téged,
Szereltek híven, igazán;
Rád gondolok gyakran merengve
Álmotlan, esőndes éjszakán.
Bárhová nézek, csak mindenütt
A te édes arczod látom,
Nincs egy nyugodt, esőndes perczem
Szemem körül az álom.

Én édes szentem! mondd szerzes-e?
Forrón, híven, mint téged én —
Gondolsz-e néha én rém is?
Hajl-e szép szíved felém?
Mondd, hogy szeretsz, hogy tied vagyok,
S hogy a te szíved az enyém —
Ez volna igazán boldogság
Ah, ilyen boldog legyek én!

N. I. Mariska.

Udvarhelyvármegye története.

A legrégebbi időtől 1849-ig.

Írták: Jakab Elek és dr Szádeczky Lajos.
Budapest. Athenaeum. 1901.

(2.)
A monographia hiányainak és hibáinak részlete-
zését későbbre hagyva, most azokat csak általánosság-
ban említem föl. És itt első sorban és mindenekelőtt
a Jakab E. egész művén keresztül vonuló kritikátlansá-
got, naiv könnyhívóséget, a komoly buvárlat helyét
hitorló képzelem korlátlan esapongását perhorezkálom.
Azután azt a módszert, vagy helyesebben: annak hiá-
nyát, melynél fogva az anyagot feldolgozatlanul, rend-
szertelenül, sokszor még az időrendet — mint nála
egyedül összetartó keretet — sem tartva meg, a ma-
guk össze-visszaságukban adja. Ez zavar, farszót, az
áttekintést és így a helyes ítéletalkotást megakadályozza.
Forrásainak: okleveleknek, feliratoknak, jegyzeteknek
stb. a szövegben való közlése a mű irodalmi élvezhe-
őségét ronjtja s becset teszi kétes értékűvé. Mindegyre

és sokat panaszkodik, lamentál azok elégtelensége vagy
kései korul való voltokért. Kései adatokkal, tényekkel
előbbi vagy korábbi állapotokat bizonyít. Nagy baja
a műnek az Oklevéltár hiánya is; pedig hányszor, némely-
kor igen fontos kérdéseknél, történik arra hivatkozás,
utalás. Így az Oklevéltarra utalt állítók, annak hiányá-
ban ezután is nyílt és nem tisztázott kérdések ma-
radnak.

A testes, nagy munka könnyű használhatóságát
pedig egy betűsoros név- és tárgymutató hiánya aka-
dályozza meg, a mely különösen egy megye családör-
ténéti vonatkozásaiért, helységneveiért volna nélkülöz-
hetetlen.

Az általános hibákhoz sorozom Jakab E. azon el-
járását is, hogy sokszor állít anélkül, hogy bizonyítana;
máskor meg kevésbő okot olvas ki, vagy különös eset-
ből általánosít. A történelmi közfelfogással való ellen-
tétbe helyezkedését sem lehet helyeselni, még kevésbé
elhagyott, sokszor igaztalan jellemzését pl. Martinuzzi,
vagy Báthory Zsigmondról.

Ezen általánosságban tartott megjegyzéseim és
vadjaim után, melyek egy részének bizonyításával a
részletek tárgyalásáig adós kell, hogy maradjak, de a
melyek különben is a mű értékét nagyjában és egész-
ben véve kevésbé alterálják: térjünk át a szerző által,
műve megírásánál használt források ismertetésére.

I.

A források hitelessége, adatainak megbízhatósága,
tényeinek s eseményeinek igazsága: bármily tudomány-
nál is elsőrangú kérdés, annyival inkább az a történe-
lemnél, a mely adatot adathoz adva, halmozva, rakva
épít, alkot, s értéke és jelentősége azon forrás minősé-
gétől függ, melyből anyagát meríti.

Jakab E. országos levéltárnok létere a helyek is-
meretével, a hangya szorgalmával használta föl ugy a
megye határain belül levő, mint a magán-család- és or-
szágos levéltárakat vagy levelesládákat. E tekintetben
nagy az ő érdeme, szorgalmának eredménye. Nem is
lehet itt őt mulasztással vádolni. Ellenkezőleg; tulbuz-
góságá, könnyhívósága, kételkedés hiánya az, a mit
szemére lehet vetni; a mi miatt munkája becse prob-
lematikussá válik. Jakab E.-nek nincs egy csöpp igaz

kritikája sincs. És pedig nemcsak akkor nincs, a mikor
adatok hiányában észbeli conjecturák alkotására van
kényszerítve, hanem akkor sincs, mikor kész, bár ellen-
tétes adatok, tények, állításokkal találja szemben ma-
gát. Pedig nem az adatok bármily teljes és tömeges
összegyűjtésében áll a historikus tiszte és érdeme, ha-
nem igen is azok megrostálásában, az igaztalank ki-
selejtezésében, az igazak helyes felhasználásában, ok
és okozati viszonyba állításában, végül az előbbiekből
folyó tételek és következmények becses és igaz voltá-
ban. Itt, ezen a téren lehet a szorgalmas, munkás és
sokat tudó Jakab E. gyengéjét megtalálni. Az ő szinte
gyerekes hisz kenyéje, a valót képzelmével pótoló
illúziója, bizonyos tények iránt való előítélete és mások
iránt való előszeretete, rögzített képzetekben való ma-
kacs bizalma, hibás alapproból való kiindulása s egyes-
ből vont hamis általánosításai mind megannyi okai an-
nak, hogy mig adagyűjtőnek megbecsülhetetlen, addig
feldolgozóknak nem mindig és mindenütt megbízható.

Egy helyt keveset látszik adni-törődni okmányok
lételével, máshelyt — és ez nagyobbik bja — vakon
esküszik az írott vagy nyomtatott betűre. Ez utóbbi
gyöngyében határozódik műve katasztrófája, melynek
következtében annak egyes részei már most, megjele-
nések idejében, teljesen elavultak, értéktelének.

Főhibája mégis a Krónikában való vak hite. Itt,
ezeknél, nem akar látni, hanem a mit Anonymus kül-
földi olvasmányából tudakosan összehord, Kézay érte-
lemnélül lemasol, Thuróczy öszszeszed és Bonfinius hi-
zelegve állít, az neki mind-mind szentírás. Am e króni-
kásaink előadásában mondi-balladai magukat kihá-
mozva, sok igen szép irodalomtörténeti becses bíró
részt találunk; előítéletet, hiszékenységet, tudakosságot,
hizelgést és tudatlanságból származó tévedéseket leszá-
mítva és kritikával használva pedig hazai történelmünk-
nek a maguk korára nézve összefoglaló és folyamatos
előadását ok nyújtják. De mit szóljunk ahhoz, mikor
Jakabnak, ezeken kívül tiz ilyen keresztül főforrása a
csiki székyei krónika?

Csodálatos az valóban, hogy a kútfő kritika terén
az utolsó évtizedekben nagynevű írók részéről megindí-
tott krónika ellenes — szinte tulságba menő — irány-
zat őt kellő óvatosságra nem bírta! De ennél még cso-

dálatosabb, hogy magával a csiki székyei krónikával
való huzamosabb foglalkozása nem költötte fel benne a
kétkelkedést, az okadatolt ítéletnek ez annyát, holott az
a krónika a hihetetlen, indokolatlan, lehetetlen állítások,
tények, események szóval adatok összezsavart conglome-
ratuma.

Lehetetlen, hogy történelmi tanulmányokkal fog-
lalkozó tanult ember legyen, ki a halhatatlan Bucklet
ne ismerné s ne olvasta volna tiltakozását a krónikák
kritikátlán felhasználása ellen. Szintoly lehetetlen, hogy
ne oszlozna azon nézetében, hogy a középkorban az
irodalom századalomnak; mert egy osztály — a papság
— kizárolagos hatalmába kerülven, annak sajtószáit
vette föl, s szellemét illette át abba. Ez pedig éppen
nem vizsgálatra batorított, hanem a hit megerősítésére
célezott. Növelte tehát a hiszékenységet s azáltal meg-
akadályozta a tudomány haladását. „Valóban — mondja
Buckle — annyira hozzácsokott a világ ez időben a
hazugsághoz, hogy nem fordulhatott volna elő semmi
olyas, mit az emberek el nem hitték volna. Kiváncsi
és könnyhívó füleket mi sem sértette, Előjelekről
szóló történetek, csodák, jelenések, bajjóslatu jelek, égi
szórnyütemények, a legvadabb és minden összefüggést
nélkülözö képtelenségek szájról-szájra jártak és oly nagy
gonddal vétettek át egyik könyvből a másikba, mint az
emberi tudás válogatott kincsei.”

Buckle további fejtegetései ugyan teljes általános-
ságban vannak tartva, de úgy azok, mint az azokból
folyó következmények tanulságai, s azon körülmény,
hogy hazánk történelmére is teljesen ráillenek, indo-
kolják azok szözerinti átvételét.

„Európa közép-kori történelmének megfontása, ne-
hány egészen alárendelt körülmény mellőzésével, három
főoknak tulajdonítandó. Az első ok: az irás mestersé-
gének rögtöni elterjedése és a különböző helyi hagyó-
mányoknak ebből keletkező összezsavarása; mely hagyó-
mányok elkülönítve igazak, de összekeverve ha-
misak valának. A második ok: a vallás változása, mely
két irányban hatott, amennyiben nemesak megszaki-
totta a régi hagyományokat, hanem meg is toldotta azo-

*) Buckle H. T.: Anglia működésének története. Pest. Aigner.
1873. III, K 16 1

ALBERT
TÁRA
GUSZTÁV
Akos
kovács
mester

A régi és az új középiskolai rendszer.

I.
Idősebb Daniel Gábor nyugalmazott főispán egy igen fontos és felette mélyre ható kérdést hozott fel. Melyre ható kérdést, melyről a gőzerővel rohanó világ 2 évtized óta egészen megelégedett. Az ember elszomorodik ama felhívás indokolásának legfőbb tételén, melyet e lap július 14-iki száma megleghangú bevezetéssel közölt.

Ez a nagyérdemű és sok hirteleni csapással sújtott öreg ur a maga, illetve szülői költésén, a mint mondani szokták, urfi módra nevelkedett, s három fiát is így nevelte mód tekintetében, s most olaszteleki magányában a már régi körülményeken gondolkozva, a nép fiára irányul tekintete, s mintha szőszertint így sóhajtaná fel: Boldog Isten! Mi lesz a szegénysorsú székely nép fiával, kik az újabb időben a rendszer megváltozásával nagy részt már ma is ki vannak szorulva a középiskolából egyszerűen azért, mert szülei nem képesek érettség fizetni a 200—250 korona középvizsgák közötti költésért, a lakásdíj, tandíj, fűtés, világítás, ruházódás, mosás költéséért nem is számítva, évenként? Sok új iskola épült, sok újult meg; a mégis folyton panaszoló tanári kar fizetése és kényelme kellő magasságot ért el, de ezekből a fényes palotákban a szegénysorsú fiúk kiszorultak s még inkább kiszorultak még a közel jövőben, s ezeknek a kellőleg javadalmozott tanároknak előadásából nem jut a nép fiainak. Oda csak a módos emberek gyermekei juthatnak! Boldog Isten! Mi lesz az én szeretett népem fiával? . . .

Az unitáriusoknak Kolozsváron egész alapjából újonnan épült s ez évben megnyitandó főiskolájáról s az abban eltebe léptendő közös étkezőről van szó. Oda ajánl élettartamára 210 korona évenkénti hozzájárulást egy udvarhelymegyei fiú részére.

Unitárius státusgondnok s mint ilyen főrendiházi tag létre unitáriusokhoz beszél ugyan, de valójában az összes székelységről, sőt általában az egész magyar népről szól.

A kérdés felette nagy horderejű annyival inkább, mert nem szegény ember sohajtoz és könyörög, hanem egy módos politikus és egy örökös népbárta, a ki 60—70 lejtár év magaslátóról tesz tapasztalati összehasonlítást mult, jelen és jövő között.

A 30-as évek jutnak eszébe, mikor ő maga, s a 60—70-es évek, mikor fiait látogattak a közép és felső iskolákat a szolgálatos szegénysorsú székely fiakkal egy sorban tölve, a kik később kiváló helyekre küzdöttek fel magukat. Látták, hogy a szegény fiúk rongyos ruhában és sok más elfoglaltságuk mellett is tudnak annyit, ha nem többet, mint a módosok nagy része, kiknek többségét az életben megelőzték.

Tessék az akkor tanulóskodott, s a főbb helyek nagy részét ma is betöltő nemzedéket a maival összehasonlítani, s az akkor és a ma között a különbséget megtenni Erdélynek összes, főleg protestáns iskoláira nevezve.

Ennek a felhívásnak a hangja és tartalma felidézte lelkemben a 60-os évek körüli iskolai idők emlékeztetének teljes képet.

Hallani vélem hajnalban 4 órakor a felkelésre hívó csemetést, s látni vélem késő este az 1 szál fagygyertya által világított hosszú asztal mellett a szoba összes lakóinak serejét tantárgyakat írva és tanulva, s

kat. És a harmadik és valószínűleg leghatalmasabb ok az, hogy a történelmet oly osztály monopolizálta, mely könnyen hívó volt foglalkozásainál és szokásainál fogva és a melynek közvetlenül érdekében állott az általános hiszékenységi gyarapítása, miután ez volt az alap, melyen saját tekintélye nyugodott.

Ezen okok működése folytán Európa történelme oly nagy mérvben lett megfontolva, hogy ahhoz hasonló semmi más időben nem találunk. Hogy valódi értelemben vett történelmet nem létezett, az még nem volt a legnagyobb baj; hanem az emberek, fájdalom, nem elégedtek meg az igazság hiányával és hazugság költésével töltötték be helyét. Számátalan hasonló példa közt van egy neme a koholásoknak, mely különösen meggyőzőre méltó, mert a régiség amaz előszeretettel tanúsítja, mely kizárólag jellemzi az akkor történetirással foglalkozó osztályt. Ertem a különböző népek eredetére vonatkozó meséket, melyek mindnyáján hiven tükröznek vissza a középkor szellemét. Több századon át minden nép azt hitte, hogy közvetlenül oly őskortól származik, kik jelen voltak Trója ostrománál. E feltevést senki sem merte volna kétségbe vonni. Kérdés tárgyát csupán a magas származás részletei képezték. Bizonyos megegyezés azonban még e részben is uralkodott; mert — hogy kisebb nemzetekről ne szóljunk — általában el volt fogadva, hogy a francziák Francustól származtak, kiről mindenki tudta vala, hogy Hector fia volt; és így tudták azt is, hogy a brittek Brutustól erednek, kinek atyja nem volt más, mint maga Aeneas.*

Mindnyáján emlékeznünk gyermekkorban tanult történelmünk első lapjára, mely Kézai Simon krónikája után a hun és magyar nemzet eredetét a Jáfet magyából eredt Menottra, Thana fiára viszi vissza.**

Mar Jordanus nincs ily nagyra a hunok eredetével. Szerinte egy gót király Filimer boszorkányokat — halhuránát — vevén észre a népe között, azokat a pusztába kergette. Ott gonosz lelkekkel házasodván össze, a vad hun nemzetet szülek. Ő tehát a hunokat boszorkányok és gonosz lelkek utódjainak állítja.**)

*) Buckle i. m. U. o. 17. l.
**) Kézai S. Magyar krónikája I. könyve 3. p.
***) Hunfalvy P. Magyarországi Ethnographiaja, Budapest. 1876. Akadémia. 117. l.

látni még éjjelkor is több világított ablakot, hol vagy ruhát faldoztak a fiúk, vagy lábbelit takarítottak legfeljebb. És az órákról egy sem maradt el . . . és a lezékéjét mindenki tudta, mert még jó holdvilágnál is tanultak. Egyik nap egyik, másik nap a másik volt a szobaseprő, a vízfordó rendre, bárki fia volt is; kiki maga vetette reggel este és tartotta rendben az ágát, vagy pedig egy szegényebb fiura bizta. A nagyobbak tanították a kisebbeket. Mindenki ura és szolgálja volt önmagának s gondoskodnia kellett önmagáról. Élt és nevedett, s lett belőle saját lábán járó és megállni tudó ember. Korosmákba, bálókba való járásnak csak a híret hallották.

A lakások berendezése, iltözködés, étkezés a lehető legegyszerűbb, mondhatni olyan volt, mint a falusi nép házáinak. Az egész ifjúság kellő fegyelem alatt volt nemcsak a családoknál, hanem köz-iskoláknál is. Nem a gyermek parancsolt a szülőinek s nem a tanítvány a tanítóinak. Az ifjúság komoly és öntudatos vezetés alatt volt a szülői háznál és iskoláknál. Az utóbbi a vezrelv, hogy a fegyelmezett ifjúság fegyelmezze meg önmagát, esztét, akaratát s jusszon önálló gondolkodásra. Tudjon tanulni saját erején még abban az esetben is, ha nem volna, hogy kitől tanuljon. Verseny volt a fiúk között.

Az iskola folytonos érinkezésben és összeköttetésben volt tanuló és tanító után a falusi néppel. A deákok meglepték a vidékeket és falukat ünnepeknek, prédikáltak, házról-házra látogatásokat tettek, itt is, tul is kaptak 1—2 krajczárt, a sokból forintok lettek. A nép örvendett a fiatal embereknek, kik áldást mondatlak reájok templomban és saját házaiknál, s tisztelettel köszöntötték őket s ők még nagyobb viszonzótlak. A jobb módúak ünnepekre is magukhoz viték apró gyermekeiket szegény deák magán tanítóit, sőt gyermekeik szegény tanuló társait is. Ezek is láttak, hallottak és tanultak az iskolán kívül is sok egyéb mellett tisztességet és szerénységet. Osztálytanítók, tanárok is forogtak a nép között egy és más okon. A nép az iskolát a magáénak, az ifjúságot a maga gyermekeinek tekintette.

Hozzája menetelekor felette örvendett, templomi buszázásakor megsiratta örömeiben. Ez a körülmény folytonos éberségben tartotta a nép érdeklődését a templom iránt. Azok is elmentek, kiket egyébkor nem láttak ott. A szegény deák élt és halad a maga útján. A nép nem felt gyermekei tanításától. Az egyszerű igényeket kibirta elégtelen otthon készült fehéreművel és ruhával. Ma az iskolák fényes berendezésű palotákká változtak, a melyek urias iltözködést és étkezést kívánnak. Az ifjúság nagy részben el van szakadva a néptől, a raj az anyától. Nem a nép fia többé, hanem a magas igényű gögös, iltymáló, hengeztető urfi. A fényes palotában ismeretlen a régi szellem. A tanítás muszájából való költésesség nagy részben. Ur a tanító és tanuló, nem pedig apa és fiu. A köteles tanórán kívül a tanító nem ismeri a tanítványt, s az ur tanuló sem az ur tanítót. Pedig azokban a fényes palotákban is lehetne egyszerűség, s az azzal járó erények, életelek tenyészhetnek. Több kastélyban láttam feszelen, egyszerű, előzőkeny, leereszkedő, emberbecsülő lakókat.

Hja! De ledőt a századok érezkeze mindent! El-tűnt a nemes líon! . . . Vajjon mi következik? . . . Nagy míveltségünk és oktan haladásunk kétségbeesése . . . a mint Eötvös Karthauzját jellemezte Pap Endre . . . Mi vezet ki a zavaros és romboló áradatból? . . . Haladni kell, de o k o s a n kellene.

Minimusz.

Arvizek Erdővidéken.

H-O k l á d, aug. 12.

Valóságos tenger képét nyújtja Erdővidéke, melynek bódálással megáldott határaitban, óriási károkat okoztak a szerdán és csütörtökön megáradt s még egyre dagadó patakok. Az Oli, Kormos, Baróth- és Baczonpataka mind kiöntöttek medrükéből. Több ezer hold terület van víz alatt s a még július elején lekaszált réteken vízben úsznak a rendek, a learatott buza és rozskereszteket vagy messze elsodorta vagy leiszapolta az idén már tizenegyedikeszter megújuló áradás.

A lakosság, mely sok helyen lakásából is kénytelen elmenekülni, el van keseredve s esüggedve nézi a pusztulás színhelyét, gazdag természettel kecsegtető földjét, mely egyházi keresetforrása. A gazdag terméshől s az ahhoz fűzött reményekből nem maradt egyéb sárral, iszappal betemetett földterületnél és egy-éngéleg beközömlő tél aggodalmával.

A pusztán földmíveléssel és állattenyésztéssel foglalkozó erdővidéki székely, ki munkájában szorgalmas és szívós, június eleje óta agyszólván télenül kénytelen ülni, mert azóta — három nap kivételével — szakadatlanul esik. Hogy az óriási károkról fogalmat alkot-hassunk, elég ha egy községnek, Nagy-Bacsonnak okozott károkat vesszük tekintetbe, melyek becslés szerint körülbelül 400.000 koronára rúgnak. A csapás súlyát nem kevésbé érzik Erdővidék többi községei sem, melyek közül különösen: Baróth, Nagy- és Kis-Bacson, Vargyas, Füle, Száldobos, Felső-Rákos, Kőpecz, Miklós-vár, Nagy-Ajta, Bölon és Apáca — szenved legtöbbet. Ez csak egy része a szomorú tájképnek, mely a Székelyföldön Gyergyótól—Alsó-Rákosig a pusztulásnak hasonló perspektíváját nyújtja. Benedek Imre az oklándi járás érdemes főszolgabírája feltevést intézett felettes hatóságához az országos gyűlés megindítására, illetve inségmunka kieszközölésére. A feltevést a következő:

Sz. 7175—1901. fszbró.

Tekintetes Alispán Ur!

Szomorú köteleességet teljesítik, mikor járásom lakosságának igazán rendkívüli helyzetét a Tekintetes Alispán urnak tudtára adni igyekezem, s ez által kellő

időben rá akarok röviden mutatni arra a csapásra, mely e járás lakosságának igen nagy részére nézve valóban válságos következtetés lehet.

Mindenek előtt megemlítem, hogy itt a lakosság igen nagy részének jövedelmi-forrása az állattenyésztés. Vagyonának tekintélyesebb része a hasznos házi állatokban van. Ezek után nyeri az életfenntartáshoz, az elemi és ruházati szükséges dolgokat, fedzi adóját, magán és közterheit. Ezek nélkül nem képes a mindennapi kenyér megadására alkalmas állapotba hozni és abban tartani silány földjét. Ezen ingó vagyona elvesztésével veszélybe van kitéve, mert előre láthatólag nem lesz a mivel kitélve apró és nagy marháit.

A június elejétől tartó csaknem mindennapi s közbe-közbe nagymérvű esőzések miatt a takarmányfélék nagy része máris megsemmisült. Nevezetesen a két Homoród, s Erdővidéken a Vargyas, Kormos és Baróth víze melletti faluk az áradatba vesztet.

Az idei kaszálók terménye leventült. Szénacsínáláshoz annak idején nem juthattak. A mezőkön a sok kalgolya ott áll összekötve. Ebből még azokat is meg kell száritani s azután lehet behordani, ha az elázott földéken a székérről járás lehetséges lesz. A mi takarmányfélék az árvíz a réteken meghagyott, az részint a lábán, részint lekaszáva rohad, még sarjára sem lehet számítani, mert az alatti helyek ma is vízben állanak. Ezen községek 90 százaléka ma még nincs egy villa tisztá s kényszerűségeen kívüli helyzetben használható jó takarmánya s már az 15 nagyon előre haladott.

Ily helyzetben kénytelen lesz hasznos házi állatait piacra dobva elvesztogetni. Ha pedig ez bekövetkezik, akkor feltétlenül jönni fog kevés fekvő vagyonának itt hagyása, melyet állatok nélkül amugy sem mivelhet s nem tarthatna meg termő erejében. Kénytelen lesz vándorbotot venni a kezébe, mert az elég jónak és bönök mutatkozott gabonája a mezőn, töröküzája stb. szintén a mezőn pusztulván, sem embereknek, sem állatoknak nem lesz még megközelítő mennyiségű elemi szere is.

A töröküzatermes nagy részét is megsemmisítette a víz. Csót hozni nem képes. A megmaradt rész is el van késve. Alig lehet romeny a megérséhez, hanem ha október vége feléig hóharmat nem lesz, s meleg és inkább száraz jelleget ilt az időjárás it.

Ily körülmények között a lakosság nagy részét csak úgy lehet itthon megtartani, ha ut és mód nyílik a keresetre.

En részéről e czeleből egyebet nem látok alkalmazni, önként kínálkozónak és megragadhatónak, csupán és egyedül a terve vett hagyományi utvonai kiépítésének haladéktalan megkezdését állami segélyezés mellett. Így keresethez jutna, nagy rész megmenekülne a megsemmisülettől.

Éppen ezért teljes tisztelettel kérem, méltóztassék ez irányban a lépéseket megtenni, s ez által a lakosságot hállára kötelezni.

Teljes tisztelettel

Benedek Imre, s. k. fszbró.

Ismétválasz

a „Nagykérdések” írójának.*

Közelebről e lap 21. számában Eprekerti — 31. számában Hegyekközi nevek alatt és 27-ik számában névtelenül hasonló irányú és tárgyú cikkeknek jelentek meg, melyek egy egész vidék tanítóságát megádovalva, mintegy fellengere állítják.

Tudjuk, hogy e különböző nevek alatt közreadott cikkek írója egy és ugyanazon személy, s ha a nagy köynönség is ez írótól törül hegyre úgy ismerne, miként e vidék lakói: közleményeinek nagy fontosságát sem eddig nem tulajdonított volna, sem ezután nem tulajdonítana. Önként leszállnak azok a képzelt magas-ágból a maguk niveaujára. De önézetünk, eddigi jó hírnevünk diktálják, követelik, az olvasó közönség finom érz kénék határtalan tisztelete parancsója, hogy mindanyiszor, valahányszor ilyen szenvedélyes közleményt bocsát cikkiró közre: egyik-másik közülünk felemelje szavát, rámutatván a cikkbek előforduló önkényes tévedésekre. Felszólalunk már csak azért is, mert nem engedhetjük azonosok azon magánjellegű öröme teljesülését: a tanítókat saját hivatalos lapjukban töröm össze, a mit egyik alkalommal többek előtt hangzatosított. (?) szerk.) Meglehet a mi pennánk nem gyakorlott a nagy mundaok leírásában, mert a tisztességes munkához szokott. — Az igazság a mi részünkön van.

Legyen szabad reményleni Eprekerti—Hegyekközi ur, hogy illetékes felszólalónak elfogad, hiszen űn az oklándi eperfa ültetvényekről indította meg, ez aldatlan szóhározot.

Lám — űn szerint — Kiss Jakabnak nem lett volna szabad ugyanazon munkából, melyből űn nagykérdésie tárgyát merítette, kimutatni, hogy a meheszet terén az a visszaesés, melytől űn csaknem gutaütést szenvedett, 1844-ig tartott. Ettől fogva nagyfokú haladás van. Az 1844. előtti visszaesést csak is a 44. előtti tanítók terhére lehet írni — már, ha egyáltalán ezért a tanítók felelősek. — Az 1844. utáni haladást, szintén a 44. utáni tanítók javára kellene számítani — t. i. ha a tanítók ezt elfogadnák, a mit feltételezni se lehet, mert a tanítók nagyon jól tudják azt, hogy ebben a haladásban részt vett minden méhez, akár tanító, akár más foglalkozású. Kiss Jakab cikke mind alakilag, mind tartalmilag egy talpra esett cikks s 16-16 log igazságos alapszik első betűjétől az utolsóig.

Mi is volt a nagykérdésekben? Az, hogy Udvar-

* Közöljük ezen cikkelyt, habár mindenben nem is értünk egyet tartalmával. Ezzel azonban a vitát bezárjuk, mert személyes érre indult.

helyvármegyében ezelőtt 200 évvel 2931 méhkas volt, s ma (1891) van 7747, akkor volt 30000 lélek, ma van 110.000. Volt 948 köböl aszalt szilva, ma nincs annyi. Következtetés: Visszaesés van, a tanítók nem teszik meg köteleességeiket.

Es mi volt a Kiss Jakab válasza? Kimutatta ugyanazon munkából: Igaz, hogy 1721-ben akként állott, de az 1811-iki összeírás alkalmával már csak 7 méhkas maradt, mely az 1891-ik 7747 kashoz viszonyítva szép haladás, s mely szám a közelebbi 10 év a att valószínűleg felszaporodott 10000 kasra. Az aszalt szilvara nézve állítja: Nem lehet tudni, hogy mennyi aszalvány van ugyan ma (a mit a nagykérdések írója se tud), de a szilva termésben is szaporodás van bizonyval Mi ez, ha nem haladás?

Ugy vagyunk meggyőződve, hogy a nemzeti haladás, a nemzeti vagyonosodás nem csak a tanítók munkakörébe tartozik Ruszt kell it venni mindenki-nek, a ki ep eszszel és ep tagokkal a nemzet testében van. A fennebbi adatok azt mutatják, hogy e tekintben is a tanítók vadaskodásra okot nem adtak, vajjon Hegyekközi ur elmondhatná-e magáról? Vajjon egy kis se nem feledkezett-e meg a maga, s székelyve a nemzeti vagyonosodás kérdéséről? mert egyesek teszik a nemzetet ugy-e?

Lássuk csak! Adataimat nem igazolhatom Udvarhelyvármegye történetével, hanem bizonyítom egész elő falu népevel: Ez előtt körülbelül 18 évvel elhalt testvércseme hagyott a nagykérdések írójának 16 kas mehet nem méhkast 16 ot, hanem kasméhe t, az azután rövid időre boldogult édes atya 6 kasméhet (újbol értd: nem méhkast, de kasméhe t); ma nincs egy fiabogara se. Elpusztultak a gondatlanság következtében 2—3 év alatt.

Menjünk a szilvába: Nagyhangu nagykérdéseire azt lehet jözan észszel következtetni, hogy itt fejlett nagy tevékenységet, buzgóságot ki. Itt asott, vetett, kapált, iltetett, oltott, szemzett, nyesegetett, tragyzott, hernyozott, öntözött, permeteztet, meszelt. Nem a! Nem iltetett soha, egy arva fűzlet se. Az iltetés, olasz mester-fogásaitval ugy van, mint az együgyű a muzsikással. Tudsz-e muzsikálni? Tudhatok, de még nem próbáltam. Etes atyja halála után örökölt szép kohazat, nagy kertet, benne sok szilvafat (talán aszalt szilvát is), gazdasági felszerelést mariahallományval, 30—40 hold külső birtokot. Ma hol van ez? Sehol az 6 birtoklásában. Eppen velem barázdsbirtokos . . . a holdban.

Vala i tán azon ellenvetést tehetné, hogy a nemzetgazdaság így se vesztett, mert valaki birtoklásában ugy is meg van ez a vagyon. Lehet. Sőt állítom, hogy érdemesebb kezekben van, mint eddig. de a mehek . . . a mehek: azok uncsenek senkinél . . .

Vagy tán egyéb szolgáltatásokat tett a közérdeknek, a hazának nagy szolgáltatokat, melyek ott arra jogosítják, hogy a kritikus köpenyegét — ha mára is volt szabva — mert ezikkeiből ugy látszik, hogy az, hol szorit, hol pötyögös — magára felhuzza? Állami alkalmazásban nem volt és ma sincs — ő maga bevallja. Így tudjuk mi is. De egy eghazi alkalmazásban: mint pap. Közigazgatási alkalmazásban: mint joggyakornok, mint utmester. Ügyvédi alkalmazásban: mint irnok. Jelenleg újbol megei alkalmazásban van: mint ideiglenes napidíjas. Ezek mind olyan állások, a hol sok hasznos dolgot lehet végezni szorgalmas munkával. ű hirdeti: nem o r a t i o k r a van szükség, hanem c s e l e k e d e t r e ! Igaz, hát miért oratorokodik hivatalul, ha kell is, ha nem is.

Ezen állásokban sem tett nagy szolgáltatokat, nem tehetett, mert istennek hála — nem oly haladaltan még a mai nemzedék, hogy a kiváló tehetségeket elfeledje vagy nélkülözze. Hát miért vallott meg ez a sokoltó, tan, hogy a tanítók munkáit hivatalnal bíralgassa? Ezert azt hiszem, nem. Egyszerű eszemmel annyit gondolok: Vagy ő nem szerette a d o l g o t, vagy feisőbb hatóságai nem szerettek a d o l g o t. Harmadik alternatíva nincs. Egyes, konkrét esetekre is van levelebeli bizonyíték a kezünk között, hanem azt az uttal mellőzötök. Kiváló nemzeti missiót tehát itt sem cselekedtetett.

Na már kérem, ha egy képzett ember a maga részéről a nemzeti vagyonosodás nagy problémáját ily caram ól alakban oldja meg: annak nincs joga sem a tanítókat, sem másokat kérdőre vonni. Az fogja be a száját, ne tartson oratiókat, seperjen a maga háza előtt.

Az az elbizakodott dolyfős hang, az a lenező kiscsinyles, az a mesterkelt guny, mely a tanítókkal szemben cikkeiken végig húzódik: az, ezen sok hivatalt viselt, tudományos ember máveltségének érzékeny fokmérője.

Azok a keneteljes bibliai idézetek, többé nem a szájába valók. A ki eldobta magát a bibliát, profan kezzel ne nyúljon hozzá.

Bizonyos keserű érzéssel írom ide záromondatul: A kutya ugat . . . a karaván halad. Oklánd, 1901. aug. 7. **Bedó József**, tanító.

Közmívelődés.

Iskolai értesítés.

A székelyudvarhelyi kir. állami főreáliskolában az 1901—1902. iskolai évre a beiratások folyó évi szeptember 2., 3. és 4-én tartatnak meg.

A javító vizsgálatok augusztus 31-én, a pótló, felvételi és magánvizsgálatok a beiratási napokon. A főreáliskola első osztályába olyan tanulók vétetnek fel, kik kilenc évesek multak s az elemi iskola negyedik osztályát legalább elégséges eredménnyel végeztek. Olyanok is felvétetnek, a kiknek ilyen bizonyítványuk nincsen, csak felvételi vizsgálatot tartoznak

tenni annak igaztük megvan.

A többi osrealiskola megeldi kik gymtonai nevelő mívizsgálatot tartorealiskola tantervát felvételi gálat díja — ha is — 122 koronatesek

Az évi tanéves részletekértelű tanulók egedij fizetése alótóságához kell bizonyítvány és vány esztalando.

A beiratásbizottja kísértelnie iskolai bizobe az intézet kóresztelével és

A beiratás10 korona 30 finteriatus is va teljes ellátást, mely feleli rész tust illetleg gatóság.

Nagybe a katolikus eg Oroszhegy közs látogatását na nap, minőben

Erzsébet számban márlékümpélyről, az „Erzsébetina az ünnepekre szét: Eléd köznéjának endő épített kulturális kishalmogésnak védnökség Szent-István atalk. Ezen alkosság nevében hó 10 en. Gagy k. tanács-jegyz templomban. I zönsgé. 2. Ime András ref. esg enekli a helyb beszéd: tartja. Alkalmi ének: beszéd: tartja. ban delölt 10. Mukedvelői eló kezhetni augus

István király napja. fgyelettél ünnepfőn este világt ünnepeles Teletil-g vesznek

A kir napi évforduló magyar ember I. Ferencz Józ évfordulója. lesz s isteni t templomban. mond ünnepe

Erzs Galambfalva nevezett. Ma vel és emléke kezdődő g t nepséggel fog Ezen -Erzsébet dőske van, kal és loga- mint a multüldő helyül. védnökök G. bíró es nagy földbirtokos.

Jakab Albert avaslai ünnekenki a köztat Behalfalva atadja Jakab a behalfalvi tanító 5. Szótancz. Belept

Áth kir gymnas kiváló mungedi áll gymnemi búszke katarsunk a társában fog ra szeretett Isten! Kiser uj allomast

Sz rendőrfőkap borszéki füzetés.

E jegyző foly Bertuskána peres szep János hely De z s o A

A tus hó 13-gyar szabgyr embe Átél, átsz

322-1901. végreh. sz.

Arverési hirdmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti VI. kerületi kir. járásbíró 1901. évi Sp. III. 4471. számú végzése következtében Reich Mór ügyvéd által képviselt Steintuch Armin budapesti cég javára Zappé Béla oklándi lakos ellen 189. korona 63 fil. s jár. erejéig 1901. évi május hó 18-án fogantatott ki-elégítési végrehajtás úján lefoglalt és 680 koronára becsült következő ingóságok u. m.: 1 pedál-cimbalom, házi butorok, 1 kerékpár és könyvek nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbíró 1901-ik évi V. 1062. számú végzése folytán 189. korona 63 fil. tökéltetés, ennek 1900. évi június hó 1. napjától járó 5 százalékos kamatai, a százalékos váltó díj és eddig összesen 98 korona 55 fillérben bírójlag már megállapított költségek erejéig Oklándon alperesnél leendő eszközölésére 1901. évi augusztus hó 21. napjának délutáni 3 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzzel és mellett a legtöbbet igényelők, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen arverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oklándon, 1901. évi augusztus hó 2. napján.

POLLÁK IGNACZ,
kir. bírósági végrehajtó.

Sz. 2335-1901. tkv.

Hirdmény.

Eted község közhelyei telekkönyve birtokszabályozás következtében az 1869. évi 2579. számú szabályrendeletnek képest átalakítható s ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, melyekre az 1886. XXIX. az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t.-czikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. XXIX. t.-czikkekben szabályozott eljárás a tkv. bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosítatik.

E czélból az átalakítási előmunkákat hitelesítésére és a helyszíni eljárás a nevezett községben 1901. évi szeptember hó 14-én fog kezdődni.

Ennélfogva felhívom:

1. Az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új tkv. tervezet ellen netalán észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv vegleges átalakítása után a téves átvezetésből eredhető kifogásokat, jobbjemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

2. Mindazok, a kik a tkvben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a tkv. hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseket igazoló okiratokat mutassák fel.

3. Mindazok, a kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de tkvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. XXIX. t.-cz. 15-18. és az 1889. XXXVIII. t.-cz. 5, 6, 7. és 9. §-ai értelmében a szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogait ezen az uton nem érvényesíthetik és a belyeg és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek.

4. Azok, kiknek javára tényleg már megszünt követelesre vonatkozó zálogjog vagy megszünt egyéb jog van nyilvántartásba bejegyezve, ugyisint az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztést kéreimezzék, illetve, hogy törlesztést engedélyt nyilvánítsanak végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellen esetben a belyegmentesség kedvezménytől elesnek.

A kir. Járásbírósg tkv. Hatósága.

Sz. Keresztur, 1901. július hó 16-án.

Veress, kir. albiró.

1901. évi 676. szám.

Árlejtsési hirdmény.

A parajdi m. kir. sóbánya hivatalnál a gépelyfogát és másnemű fuvarozási szolgálatok bérlete 1902. év január hó 1-étől kezdve 1904. év december 31-ig terjedőleg 3 egymás után következő évre: 1901. év szeptember hó 18-án délelőtt 10 órakor a parajdi m. kir. sóbánya-hivatali irodában tartandó árlejtsési utján a legkevesebbet ígérők kiadatik.

Kikiáltási ár, a mostani 4-4 métermáza-díj leend.

Minden versenyző a hozzájárulás előtt köteles 1000 korona bánatpénzt az eljárá sóbánya-hivatalnál befizetni.

Írásbeli ajánlatok 1 koronás belyeggel és az 1000 korona bánatpénzzel ellátva, pecsételve és e czim alatt „Ajánlat a parajdi gépelyfogát bérletéhez” csak a szóbeli árlejts megkezdése előtt fogadtatnak el.

Ugy az írásbeli, mint szóbeli versenyzők is csak akkor fogadtatnak el és bocsátatnak az árlejtséhez, ha a megyei vagy városi közigazgatási tisztiségétől kiadott és láttamozott bizonyítvánnyal igazolni képesek azt, hogy ezen mintegy 10.000 koronára rugó behurhást igénylő vállalatához „a megfelelő tökével, vagy terümentes fekvő vagyonnal bírnak és a bérletet az államkincstár hátránya nélkül elvállalhatják és azt végezni is képesek.”

Az árlejtsési feltételek és szerződési pontozatok a parajdi m. kir. sóbánya-hivatali irodában a szokott hivatalos órákban megtekinthetők s ezeknek tudása és elfogadása „az írásbeli ajánlatokban is elismerendő.”

Magy. kir. sóbánya-hivatal.

Parajdon, 1901. évi augusztus hó.

SZÜCS.

KOVÁCSMESTER SZÉKELY-UDVARHELYT.

A Kossuth-utczában (saját ház) megnyitottam

Kovácsmester műhelyemet,

hol a kor igényeinek megfelelő kivitelben készítik: kocsikat, szekereket, épületek kovacs munkáit, elvállalok lovasalást, régi harangok elfordítását és mindenemű javításokat, pontosan a legutányabb kivitelben.

Hosszas, más vidékeken tett tanulmányaim alapján nyitottam meg a modern technika vívmányait tartalmazó üzletemet s a n. é. közönség szives pártfogását kérem

Likán Balázs,
kovácsmester.

Könyv- és papirkereskedés áthelyezése.

Tisztelettel jelentem a nagyérdemű közönség és vevőimnek, hogy üzletemet a Konez-féle győgytár mellől a Szent-Ferenc szerzet-templom homlokzatával szemben fekvő házam bolthelyiségébe költöztettem át.

Gyertyánffy Gabor.

Új czukrásüzlet

SZÉKELY-UDVARHELYEN a Főtéren (szemben a Gyertyánffy-féle üzlettel).

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy czukrásüzletemet Székely-Udvarhelyt a Főtéren megnyitottam, a hol is naponta friss sütemények, torták, ugymint minden czukrászati czikket kaphatok.

Esküvőkre, keresztelőkre és minden ünnepi alkalmakra izletes és szépen díszített tortákat készítek.

A n. é. közönség becses pártfogását kérve, maradok

tisztelettel:
Ernst György

BERKECZY LAJOS

EPÜLET- ÉS DISZMŰBÁDOCOS

ajánlja minden e szakmába vágó munkáitait, u. m.: toronyfedés, házfedés, ócska fedelek javítását utólagos fűtéssel is. Készletben minden bádogos munkák, fűrdő kádak, házi czikkék, konyhaezközök és kertészeti czikkék. — Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Az üzlet 14 évi fennállása a megrendelések és kiszolgálások kifogástalanságáról és szoliditásáról tanusodik. Minél számosabb megbízást kért tisztelettel:

BERKECZY LAJOS bádogos mester,
Székely-Udvarhelyt.

ÉPÜLET- ÉS BUTORASZTALOS

lfj. Viszhányó István

SZ. UDVARHELYEN, Kossuth-utca, Posta-udvar.

Ajánlja mindennemű az asztalos szakmába vágó munkáitait, u. m. szalonok, hálószobák, ebédlők és hivatalos helyiségek, irodák és iskolák, vendéglők, kerthelyiségek és mulató helyek berendezését. — Szobák padolása, ablak és ajtóbeállítások.

Szolid árak. — Csinos és tartós munka.

Székely butor.

Ízléses székely stíli tulipános butorok művészi kivitelben és festéssel. Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Szives támogatást kér

tisztelettel

lfj. Viszhányó István,
épület- és butorasztalos.

BARTHA ANDRÁS

czipésmester SZÉKELY-UDVARHELYT Kossuth-u. 21.

(Zálogház mellett.)

Ajánlja a n. é. közönség szives figyelmébe a Kossuth-u. 21. sz. (Zálogház mellett) egész újonnan berendezett férfi- és női

KÉSZCZIPÓRAKTÁRAT és üzlethelyiségét.

A legfinomabb anyagból a legkényesebb ízlésnek is megfelelően készült kelly gyorsasággal, tartóssággal, pontosággal, jutányos árak mellett férfi-, női- és gyermekcipőket. Sokoldalú tapasztalataira támaszkodva, a n. é. közönség bizalmát és megrendeléseit kéri.

B Grünwald Albert butorkereskedő Brassó. Kapu-u. 47-49. Legnagyobb butorraktár a Reichart Fülöp aradi butorgyáros hírneves készítményei gyári árakon.

U 30 hálószoba 30 ebédlő 50 szalon és több uriszoba barock, renaissance, scssio és ónémet stílusban allandóan raktáron vannak.

T Nagy választék szalon- és futó szőnyegegekben. Párisi, berlini, brüsseli stb. seylem, peluche szövetegekben.

O Kezeskedik kütűnő minőségű, rendkívüli olcsó árak mellett. Vidéki megrendelések a legpontosabban eszközöltetnek.

R

Épület- és butorasztalos

Van szerencsem értesíteni a nagyérdemű közönséget, hogy mindennemű az asztalos iparba vágó munkáitait elvállalok, így jutányos áron és szolid kivitelben készítik szoba- és konyhaberendezéseket, gazdasági felszereléseket, épületek padolását, ajtókat és ablakokkal való felszerelését, különösen ajánlom remek művi íróasztalaimat, könyv- és íróasztalaimat.

Közönségi jegyzői és bírói irodák teljes berendezését.

Jutányos árak, ízléses munka!

Székely-Udvarhelyt, Szombatfalvi-utca. (Saját házában.)

BIRÓ FERENCZ.

Építéceket, építkezeceket

és tervezéseket, valamint költség-előirányzatokat teljesen szakszerűen és a kor igényeinek megfelelően a legkényesebb ízlésnek is megfelelően köz- és magánépületeket teljes berendezéssel elvállal

Vladár Ferencz

építő vállalkozó Székely-Udvarhelyt, Szombatfalvi-utca, saját házában.

Jutányos árak.

Templom javításokat, oltártervezéseket s minden e szakmába vágó dolgokat pontosan elkészít.

*** PANAJOTH ***
*** ALBERT ***
műlakatos

KERÉKPÁR RAKTÁRA

Székely-Udvarhelyt. Kossuth-u. 44.

Nagy választék: Kaiser-, Styria-, Bagent- stb. kerékpárokból. Legolcsóbb árak.

Az összes felszerelések kaphatók. Lakatos munkák, sárkerítések, villamos csengők, tüzelők stb. esetleg előnyös részletfizetésre is.

Udvarhely vármegye alispánjától.

Sz. 9588-901. alisp.

Pályázati hirdmény.

A Székely-Udvarhely városnál újonnan rendszerezített és 2400 korona fizetés és 400 korona lakbérrel javadalmazott városi mérnöki állásra ezennel pályázatot nyitok.

Jogosítva van a megválasztandó mérnök, hogy amennyiben a hivatalos teendők megengedik, a város területén magánmunkálatokat is végezzen.

Pályázati záros határidőül folyó évi szeptember 20-ik napját bezárólag tűzöm ki s felkérem pályázókat, hogy kellően felszerelt kérvényüket jelzett időig hozzám annál is inkább adják be, mivel az ezen határidő eltelte után érkező pályázati kérések figyelmen kívül fognak hagyatni.

Székely-Udvarhelyt, 1901. évi július hó 19-én.

Dr. Damolós Andor,
alispán.

Fártejuk a hazai ipart. Kézmárky Akos

kocsigyártó és nyerges

Székely-Udvarhelyt (szemben a vasuti állomással) ajánlja minden e szakmába vágó s a legkényesebb igényeket is kielégítő munkáit, u. m.: teljesen új kocsik és szekerek, nyerges, marácok, ablakredőnyök, képkerelel-aranyozások, padló-fényezések, festések, stb. elkészítését. Javítások olcsón eszközöltetnek. Vidéki megrendelések gyorsan és jutányos áron teljesíttetnek. Régi kocsikat és szekereket becserelek, esetleg készpénzen megveszek. Mintajegyzéket ingyen és bérmentve küldök. — A nagyérdemű közönség szives hazafias pártfogását kérve, vagyok

tisztelettel:

Kézmárky Akos,
nyerges és kocsigyártó.

Hazai ipar! Szolid munka! Olcsó ár!

ALBERT PÉTER kovács mester

Székely-Udvarhelyt, Kossuth-u. 74.

Allandó raktárt tart legjobban el- készített és leg- különbözőbb kivitelű modern

KOCSIKBÓL.

Használt kocsikat becserelek, vagy kijavít a legpontosabban, szolid kivitelben és olcsó árak mellett.

ELŐFIZETÉS

Egész évre . . .
Fél évre . . .
Negyed évre . . .
Külföldre egész és
Papok, tanítók, gazd
és közs. előjárónak
tanító-egylet tagjainak
előfizetése
— Egy példány
Megjelen heter
vasár

Gyerm

(Sp.) Nehé
nek meg kell
az életfenntar
tosíthatóak.

Különösen
atyák élete.

Aki e neh
óhajtja: tekint
családba, ahol
zét a kenyér

Az édes a
ban eltörődött
ványsárga ar
mes élete fölé

hogy igen sok
mint emészté
több: az a gy
holnapra is el
mekének bár
éhségét lecsillá

Szánalmat
nek a szíve re
az ily családok
törődnek.

Sok esett
a legszebb vir
két lélek mint
becsületes, és

Munkaszerető,
kassághán, az
életének legne

Mondom
atjának még a
leszégével felel
hogy annak az
oda nyujtsa,
életének fejles

A munka
kész kitárni,
bár növelték
tét: de akiket
mert jól tudja

A „SZÉKE

Udvarhe

Irak: Ja

(3)

(A „Sze

„A város

lékenyek a kö

tudósításokban

életirataikban

kezdődik és

szakadatlan lá

dön Noe a bá

ajtáján kilepet

állítólagos reg

mindig rendkí

rosa Páris, T

el, ki ide men

hogy Troyest,

nak etymologi

viszont onnan

rály fulladt b

a keletkezés

sem fert, hogy

tól eredés el

egyesen Áb

vére már nem

tól származna

tudósításokká

például, hogy

ismeretes voi

arkangyal ala

a lovagrend

A moh

disznókat és

sz. legkivaló

nikása ugy

„Mohamed e

veszítve ön

) Buck

Mesbury Vilma

) Buck